

ایران در دوران معاصر

بازخوانی تاریخ پزشکی معاصر ایران

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی

انتشار: ۲۴ شهریور ۱۳۹۲ / ۲۰ دقیقه مطالعه

چکیده مقاله

امیر اعلم حدود ۱۵۰ سال پیش وضعیت بهداشت در کشور ایران بسیار نامناسب بود. بیماری‌های واگیر مانند طاعون، وبا و آبله، جان بسیاری از مردم را می‌گرفت. برای مثال، در سال ۱۲۲۵ ش/ ۱۸۴۶ م وبا در تهران بیش از دوازده هزار نفر (حدود یک چهارم جمعیت پایتخت) را نابود کرد. با همه‌گیری هر بیماری واگیر، مردم از شهرها می‌گریختند و با این کارشان آن بیماری را گسترش می‌دادند. گشایش آموزشگاه عالی دارالفنون در دهم دی‌ماه ۱۲۳۰ ش/ ۱۲۶۸ ق/ ۱۸۵۱ م سرآغاز بهبود وضعیت بهداشت ایران بود. در آن‌جا پزشکی نوین آموزش داده می‌شد و نخستین

امیراعلم

حدود 150 سال پیش وضعیت بهداشت در کشور ایران بسیار نامناسب بود. بیماری‌های واگیر مانند طاعون، وبا و آبله، جان بسیاری از مردم را می‌گرفت. برای مثال، در سال 1225 ش/ 1846 م وبا در تهران بیش از دوازده هزار نفر (حدود یک چهارم جمعیت پایتخت) را نابود کرد. با همه‌گیری هر بیماری واگیر، مردم از شهرها می‌گریختند و با این کارشان آن بیماری را گسترش می‌دادند.

گشایش آموزشگاه عالی دارالفنون در دهم دی‌ماه 1230 ش/ 1268 ق/ 1851 م سرآغاز بهبود وضعیت بهداشت ایران بود. در آن‌جا پزشکی نوین آموزش داده می‌شد و نخستین شورای بهداشت در همان‌جا بنیان نهاده شد. برخی از دانش‌آموختگان دارالفنون برای ادامه‌ی تحصیل به اروپا فرستاده شدند. بازگشت آن‌ها و دیگر ایرانیانی که پزشکی نوین را آموخته بودند، نویدبخش نوسازی بهداشتی ایران بود. یکی از مردان بزرگی که نقش چشمگیری در بهبود بهداشت ایران داشت، دکتر امیراعلم (1255-1340 ش) بود. او بیشتر دوران تحصیل خود را در کشورهای دیگر گذراند. با وجود این، میهن‌دوستی کم‌نظیرش او را به ایران بازگرداند. او بیش از 55 سال برای بهبود وضعیت بهداشت مردم ایران کوشید. او در پایه‌گذاری بهداشت نوین در ایران نقشی چشمگیر داشت.

امیراعلم در ساخت بیمارستان و درمانگاه از پیشگامان بود. او برای بهبود قرنطینه‌های مرزی و انجام واکسیناسیون بسیار کوشید. او در تصویب قانون‌های بهداشتی مانند قانون آبله‌کوبی اجباری نقشی بنیادی داشت. امیراعلم این کارهای بزرگ را در دوره‌ای انجام داد که ایران از درآمدهای نفتی بهره‌مند نبود و ارزش سرمایه‌گذاری در زمینه‌ی بهداشت برای دولت‌مردان روشن نبود. کتاب امیراعلم: بهداشت نوین در ایران پژوهش و نگارش حسن سالاری است که انتشارات محراب قلم آن را در 32 صفحه به صورت رنگی منتشر کرده است. ویرایش علمی این اثر را یونس کرامتی انجام داده است. تصویرهای این کتاب از سازمان‌های مختلف و با رعایت «کپی رایت» فراهم شده و صفحه‌آرایی آن در موسسه فرهنگی و انتشاراتی طراحان ایماژ انجام شده است.

سخن اعلم: «من همه ی هموطنان را میهن دوست می دانم، ولی باید دانست معنی دوست داشتن خدمت کردن است.»

برگرفته شده از جزیره دانش

کتاب امیر اعلم

نویسنده: حسن سالاری ویراستار: یونس کرامتی

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «بازخوانی تاریخ پزشکی معاصر ایران»، پارسیان دژ، ۱۳۹۲.

خواندن مقاله و پیوست‌های آن در وبسایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

<http://parsiandej.ir/articles/1357/pdf/بازخوانی-تاریخ-پزشکی-معاصر-ایران>

آخرین ویرایش مقاله: ۱۲ مرداد ۱۴۰۵